

Procedury ewakuacyjne dla osób z niepełnosprawnościami w obiektach będących w zarządzaniu UJD wraz z niezbędnymi elementami poprawy bezpieczeństwa użytkowania obiektów Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie.

Załącznik do Zarządzenia Rektora został przygotowany na podstawie pracy pn. „ Opracowanie procedur ewakuacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami w obiektach będących w zarządzaniu UJD wraz z niezbędnymi elementami poprawy bezpieczeństwa użytkowania obiektów Uniwersytetu im. Jana Długosza w Częstochowie”, opracowany w ramach Projektu „Uniwersytet dostępny. Program wsparcia zmian organizacyjnych i podnoszenia kompetencji kadry z zakresu niepełnosprawności w UJD” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020.

Spis treści.

1. Warunki i procedury ewakuacji.
 - 1.1. Zasady alarmowania.
 - 1.2. Organizacja ewakuacji zadania i obowiązki pracowników.
 - 1.3. Sposoby ewakuacji osób z dysfunkcjami ruchu i komunikowania się z osobami z dysfunkcjami wzroku.
 - 1.4. Sposoby komunikowania się z osobami z dysfunkcjami słuchu.
 - 1.5. Wytyczne w zakresie ewakuacji osób z niepełnosprawnością intelektualną.
 - 1.6. Panika w trakcie ewakuacji i jej przeciwdziałanie.
2. Literatura.

1. Warunki i procedury ewakuacji.

Zgodnie z przepisami Ustawy o ochronie przeciwpożarowej z 24 sierpnia 1991 r. [2], właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu zobowiązany jest m.in. :

- zapewnić osobom przebywającym w budynku, obiekcie lub na terenie bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji (art. 4, ust. 1, pkt 3);
- zaznajomić pracowników z przepisami przeciwpożarowymi (art. 4, ust. 1, pkt);
- ustalić sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia (art. 4, ust. 1, pkt 5).

Osoby z niepełnosprawnością wymagają wsparcia i pomocy w ewakuacji z budynków podczas pożaru lub innych zagrożeń. Należy tak przygotować budynek do ewakuacji użytkowników, aby każdy z nich mógł go opuścić samodzielnie lub przy pomocy osób będących stałymi użytkownikami budynków i w jak najkrótszym czasie. Szczególnie osoby niewidome mają trudności w ocenie zagrożenia, dlatego też narażone są na większe ryzyko obrażeń i śmierci. Podobnie osoby z dysfunkcjami słuchu mogą mieć problem z informacją o rozpoczęciu ewakuacji, która najczęściej jest informacją dźwiękową. W polskich realiach projektowych nie ma szczegółowych rozwiązań dotyczących pozyskiwania informacji o zagrożeniu, a w dalszej kolejności o bezpiecznym kierunku ewakuacji.

Na mocy obowiązujących przepisów bezpieczeństwa pożarowego wymagana jest ocena poziomu ryzyka, które powinno zostać uwzględnione w Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego - w planie ewakuacji wszystkich użytkowników obiektu, w tym również osób z niepełnosprawnością. Prawidłowa ocena ryzyka wpływa na sposób wytyczenia i wyposażenia tras ewakuacji.

Polskie przepisy w zakresie bezpieczeństwa pożarowego nie wymagają określają jednak szczegółowo sposobu przygotowania dróg ewakuacyjnych z uwzględnieniem potrzeb osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. W Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010r [4] w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów, wskazuje się jedynie na to, aby z każdego miejsca

w obiekcie przewidzianego na pobyt ludzi były odpowiednie warunki ich ewakuacji „zapewniające możliwość szybkiego i bezpiecznego opuszczenia strefy zagrożonej lub objętej pożarem dostosowane do liczby i stanu sprawności osób przebywających w obiekcie.

Odpowiednie warunki ewakuacji powinny określać przepisy techniczno-budowlane w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie [3], które jednak nie podają szczegółowo sposobu przygotowania systemów i tras ewakuacji osób z niepełnosprawnością, w tym szczególnie osób z dysfunkcją wzroku.

W zależności od rodzaju zdarzenia oraz źródła i zasięgu zagrożenia wywołanego tym zdarzeniem, różny będzie zakres ewakuacji, której przeprowadzenie stanie się konieczne dla zapewnienia bezpieczeństwa.

W dużej mierze zakres ewakuacji warunkowany będzie ilością sił i środków ewakuacji będących w dyspozycji pracowników oraz ilością osób w tym niepełnosprawnych, które znajdują się w strefie bezpośredniego zagrożenia, spowodowanego konkretnym zdarzeniem i jego zasięgiem.

Uwzględniając warunki techniczno-budowlane obiektu, sposób rozmieszczenia i wykorzystywania pomieszczeń w budynku ilości osób przebywających w obiekcie, przewidując zasięg potencjalnego zagrożenia należy przyjąć, że w przypadku powstania pożaru przeprowadzona zostanie ewakuacja częściowa.

Ewakuacja (łac. Evacuatio - opróżnianie; znikanie' od ex 'od, z czego' i vacuum 'pustka') — zorganizowane przemieszczenie ludzi, czasem wraz z dobytkiem z miejsca, w którym występuje zagrożenie, na obszar bezpieczny/inna strefa pożarowa lub na zewnątrz budynku. Ewakuacja może być zarówno działaniem na stosunkowo niewielką skalę np. wyprowadzenie ludzi z zagrożonego pomieszczenia - ewakuacja częściowa lub wyprowadzenie ludzi z pojedynczego budynku/obektu zagrożonego pożarem ewakuacja całkowita.

Innym podziałem działań ewakuacyjnych jest :

- planowa, która polega na zawczasu przygotowanym przemieszczeniu ludności z rejonów przewidywanych działań sił zbrojnych lub przyległych do zakładów pracy oraz obiektów hydrotechnicznych i innych, stanowiących - w razie uszkodzenia lub awarii - potencjalne zagrożenie dla ludności. Przygotowuje się ją w czasie pokoju, a realizuje np. w ramach ćwiczeń na obiekcie,

- doraźna, która polega na natychmiastowym przemieszczeniu ludności z budynków lub rejonów, w których wystąpiło bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia oraz natychmiastowym skierowaniu jej do rejonu/miejsca ewakuacji.

Ewakuacja częściowa szczególnie wskazana dla osób z dysfunkcjami polegała będzie na przemieszczeniu pracowników i osób przebywających w budynku z zagrożonej pożarem strefy budynku lub ze znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie pomieszczeń, do miejsc bezpiecznych, nie narażonych na oddziaływanie ognia, dymów pożarowych i toksycznych środków spalania.

Należy podkreślić, że taki sposób ewakuacji jest możliwy tylko w przypadku pożaru lokalnego lub innego lokalnego zagrożenia, o niewielkich rozmiarach, w obrębie jednego lub kilku pomieszczeń, który zostanie zlokalizowany i ugaszony w zarodku a ewakuacją zostaną objęte osoby znajdujące się na jednej kondygnacji budynku.

W przypadku powstania pożaru w jakiegokolwiek części budynku, można przyjąć, że pożar nie rozprzestrzeni się na pozostałe. Liczyć się natomiast trzeba w każdym przypadku powstania pożaru z możliwością przenikania dymu i toksycznych produktów spalania.

Ewakuację całkowitą z obiektu przewiduje się w sytuacjach wyjątkowych, które mogą wystąpić w związku z następującymi zdarzeniami.

- pożarem, którego rozwój grozi rozprzestrzenianiem się ognia na cały obiekt, lub w wyniku, którego nastąpiło znaczne zadymienie całej kubatury obiektu, wystąpiły niebezpieczne stężenia toksycznych produktów spalania lub nastąpiło uszkodzenie elementów konstrukcji nośnej budynku w wyniku ognia i wysokiej temperatury, alarmem o podłożeniu w budynku ładunku wybuchowego,
- wybuchem powodującym pożar przestrzenny i uszkodzenie elementów konstrukcyjnych budynków.

Ewakuację całkowitą z obiektu przeprowadzają wszyscy pracownicy budynku przy współdziałaniu ze służbami ratowniczymi, przybyłymi na miejsce zdarzenia.

W każdym przypadku wystąpienia zdarzenia, powodującego zagrożenie dla osób przebywających w obiekcie, należy natychmiast zaalarmować:

- pracowników, użytkowników, mieszkańców w tej części budynku, na której wystąpiło zdarzenie powodujące zagrożenie,

- pozostałych pracowników, użytkowników, mieszkańców, którzy mogą znaleźć się w strefie bezpośredniego zagrożenia, kierownictwo budynku

- służby ratownicze przewidziane do działania na wypadek zagrożenia (Straż Pożarną, Policję, Pogotowie Ratunkowe, Pogotowie Elektryczne oraz inne służby współdziałające w zależności od rodzaju sytuacji i wstępujących potrzeb).

Alarmowanie osób przebywających w budynku powinno nastąpić przy wykorzystaniu technicznych środków w tym : instalacja SSP, megafon przenośny, łączności telefonicznej albo poprzez łączników (gońców). Ogłaszanie alarmu powinno być dokonane w formie komunikatu o istniejącej sytuacji i konieczności opuszczenia pomieszczeń.

Wyznaczona osoba/osoby spośród pracowników alarmuje Straż Pożarną i inne służby przewidziane do działań ratowniczych, podając informację o zdarzeniu zawarte w instrukcji alarmowej.

Każdorazowo ewakuacji kończy się w miejscu zbiórki , celem identyfikacji i przeliczenia osób ewakuowanych oraz poinformowaniu służb o konieczności lub braku konieczności poszukiwania osób uznanych za mogące przebywać w budynku.

1.1 Zasady alarmowania

Każdy kto zauważył pożar lub inne miejscowe zagrożenie lub uzyskał informację o pożarze czy zagrożeniu obowiązany jest zachować spokój i nie dopuszczając do paniki natychmiast zaalarmować :

- pracowników, użytkowników, mieszkańców w tej części budynku, na której wystąpiło zdarzenie powodujące zagrożenie,

- pozostałych pracowników, użytkowników, mieszkańców, którzy mogą znaleźć się w strefie bezpośredniego zagrożenia,
- pracowników wg sporządzonego wykazu, którzy mogą pomóc przy ewakuacji osób niepełnosprawnych,
- kierownictwo budynku,
- osoby i służby ratownicze przewidziane do działania na wypadek zagrożenia:

Gabinet Rektora - 34 378 41 00,

Tel. Alarmowy - 112

Straż Pożarna —998,

Policję - 997,

Pogotowie Ratunkowe — 999,

Pogotowie Elektryczne — 991,

Straż Miejską - 986 lub 34 368 31 90 oraz inne służby współdziałające w zależności od rodzaju sytuacji i wstępujących potrzeb).

Po uzyskaniu połączenia ze strażą pożarną należy wyraźnie podać następujące informacje.

- gdzie się pali,
- nazwa obiektu, dokładny adres,
- co się pali, np. odzież w szatni, pokój mieszkalny, magazyn podręczny,
- czy istnieje zagrożenie życia ludzi , czy w rejonie pożaru lub bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się materiały łatwo zapalne, itp.,
- numer telefon , z którego podaje się informację oraz swoje imię i nazwisko i stanowisko.

Alarmowanie osób przebywających w budynku powinno nastąpić przy wykorzystaniu dostępnych technicznych środków w tym : instalacja SSP, megafon przenośny, łączności telefonicznej albo poprzez łączników (gońców). Ogłaszanie alarmu powinno być dokonane w formie komunikatu o istniejącej sytuacji i konieczności opuszczenia pomieszczeń np.

Uwaga pożar , proszę opuścić obiekt!

Uwaga, uwaga zarządzam ewakuację!

Wyznaczona osoba/osoby spośród pracowników informuje przybyłą Straż Pożarną i inne służby przewidziane do działań ratowniczych , podając informację o zdarzeniu aktualną sytuację oraz inne niezbędne wedle posiadanej wiedzy.

2.2. Organizacja ewakuacji zadania i obowiązki pracowników.

W przypadku wystąpienia zagrożenia powodującego konieczność przeprowadzenia ewakuacji osób i mienia z obiektu, decyzję o podjęciu ewakuacji podejmuje najważniejsza osoba przebywająca w budynku lub osoba przez niego wyznaczona.

Zadania poszczególnych pracowników:

Osoba , która zauważyła pożar lub inne miejscowe zagrożenie:

- niezwłocznie powiadamia wszystkie osoby przebywające w bezpośredni sąsiedztwie o powstałym zagrożeniu,
- powiadamia administrację obiektu.

Administrator obiektu – Kierownik akcji ewakuacyjno – gaśniczej:

- kieruje działaniami ewakuacyjno ratowniczymi,
- doraźnie wyznacza osoby odpowiedzialne za przebieg ewakuacji,
- wyznacza osoby odpowiedzialne za odcinkową ewakuację osób niepełnosprawnych ponadto ustala ewentualną potrzebę ewakuacji sprzętu i mienia, określając w tym celu sposób, kolejność i rodzaj ewakuowanego mienia,
- nadzoruje przebieg ewakuacji nie dopuszcza do powrotu w miejsce zagrożone wcześniej ewakuowanych ludzi,
- po zakończeniu ewakuacji w miejscu zbiórki zbiera informacje od personelu o stanie ilościowym ewakuowanych studentów,
- po przybyciu jednostek Państwowej Straży Pożarnej w trakcie akcji ewakuacyjnej, kierujący przebiegiem akcji zobowiązany jest do złożenia krótkiej informacji o przebiegu akcji, a następnie podporządkowania się poleceniom dowódcy przybyłej jednostki PSP.

Pracownicy techniczni:

- otwierają wszystkie drzwi wyjść ewakuacyjnych, wyłączają dopływ prądu elektrycznego przeciwpożarowym wyłącznikiem prądu
- dostarczają sprzęt do ewakuacyjny dla osób niepełnosprawnych ruchowo / krzesła, maty wózek,
- czynnie biorą udział w pomocy osób niepełnosprawnych.

Personel administracyjny — biurowy:

- niezwłocznie zgłasza się do dyspozycji kierownika akcji ewakuacyjno gaśniczej pozostając w jego dyspozycji,
- czynnie bierze udział przy ewakuacji osób o ograniczonej sprawności ruchowej i innych dysfunkcjach.

Wykładowcy:

- spokojnie informują studentów będących pod ich opieką o konieczności opuszczenia obiektu,
- wyznaczają bezpośredniego asystenta osoby niepełnosprawnej (jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla osoby niepełnosprawnej), która doprowadzi niepełnosprawnego do punktu koncentracji ewakuowanych; osoby muszą być wyznaczone przez wykładowcę personalnie, nigdy nie mówimy - „niech ktoś im pomoże”,
- ustalają liczbę studentów przebywających w pomieszczeniu, - wyznaczenie na czoło grupy „prowadzącego” – wykładowca sam wychodzi ostatni zamykając drzwi pomieszczenia, drzwi pod żadnym pozorem nie wolno zamykać na klucz, należy uformować szyk i kierując się do najbliższego wyjścia ewakuacyjnego/najkrótszą , bezpieczną drogą/opuścić obiekt,
- przy prowadzeniu ewakuacji powinni kontrolować, aby nikt nie pozostał w sali lub nie odłączył się od grupy,
- po opuszczeniu budynku wykładowca udaje się ze studentami na miejsce zbiórki i zgłasza grupę kierującemu akcją,
- na miejscu zbiórki należy sprawdzić, czy zgadza się stan osobowy tj. czy wszyscy zostali wyprowadzeni z zagrożonego miejsca,
- stale pilnują, aby nikt nie oddalił się, albo nie próbował powrócić do budynku,
- w przypadku braku jakiegokolwiek osoby na miejscu zbiórki należy niezwłocznie powiadomić osobę kierującą akcją.

Prawidłowa ewakuacja wszystkich osób niepełnosprawnych powinna przebiegać w następujący sposób:

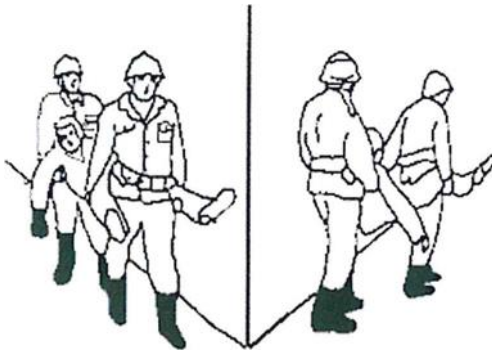
- w pierwszej kolejności należy ewakuować osoby z tej części obiektu, w której powstał pożar lub te , które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się ognia. Wśród ewakuowanych w pierwszej kolejności powinny być osoby o ograniczonej z różnych względów zdolności

poruszania się, natomiast zamykać strumień ruchu powinny osoby, które mogą poruszać się o własnych siłach,

- podczas ewakuacji strumień ludzi należy kierować zgodnie z kierunkami określonymi przez znaki ewakuacyjne do wyjść ewakuacyjnych prowadzących na zewnątrz, należy jednak pamiętać, żeby wybrać drogę najbezpieczniejszą a nie najkrótszą,
- osoby niepełnosprawne ruchowo oraz z dysfunkcjami wzroku należy ewakuować przenosząc na rękach, krzesłach, wózkach, kocach lub innym sprzęcie przeznaczonym do ewakuacji osób (patrz rozdział 2.3. „Sposoby ewakuacji osób z dysfunkcjami ruchu”),
- przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, starając się trzymać głowę jak najniżej, ze względu na mniejsze zadymienie panujące w dolnych partiach pomieszczeń i korytarzy. Usta i drogi oddechowe należy w miarę możliwości zasłonić chustką zmoczoną w wodzie sposób ten ułatwia oddychanie. Podczas ruchu przez mocno zadymione odcinki dróg ewakuacyjnych należy poruszać się wzdłuż ścian, by nie stracić orientacji co do kierunku ruchu,
- do celów ewakuacyjnych przy silnym zadymieniu należy wykorzystać otwory okienne, podczas szukania schronienia należy zwrócić uwagę na to co jest za oknami, ponieważ przybyłe służby ratownicze muszą mieć możliwość podjechania pod okna budynku samochodami wyposażonymi w wysokościowy sprzęt ratowniczy, dzięki któremu ewakuacja osoby niepełnosprawnej będzie możliwa.

2.3. Sposoby ewakuacji osób z dysfunkcjami ruchu.

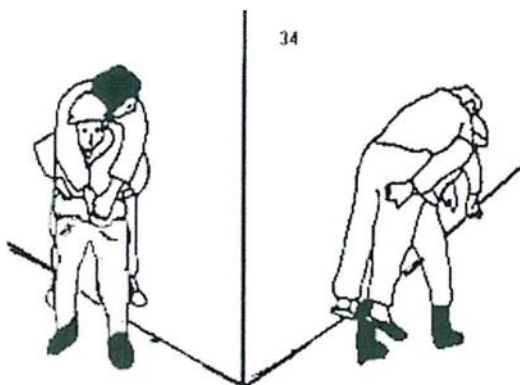
Przenoszenie, ewakuowanie ratowanych osób z dysfunkcjami ruchu i w razie potrzeby z dysfunkcjami wzroku może się odbyć przy zastosowaniu jednego z poniższych sposobów:

1. Ewakuacja poszkodowanego przez dwie osoby tzw. chwyt „kończynowy” - jeden z ratujących chwytą ewakuowanego pod pachy, stojąc od strony jego głowy, a drugi pod kolana, stojąc tyłem do ratowanego. Ewakuowanego wynoszą nogami do przodu.

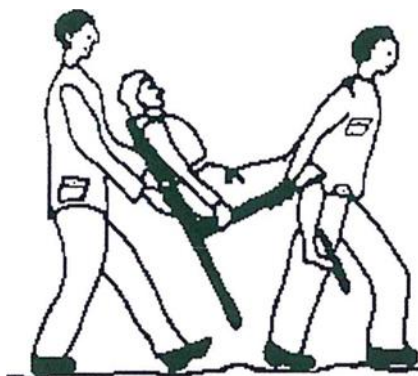

2. Ewakuacja, przenoszenie „na stołeczku” - ratownicy odpowiednim uchwytem dłoni tworzą siedzenie z rąk, na których siada ratowany, trzymając ratowników za szyję. Ratownicy lekko zwrócenii do siebie, ukośnie do kierunku ewakuacji, wynoszą ratowanego.

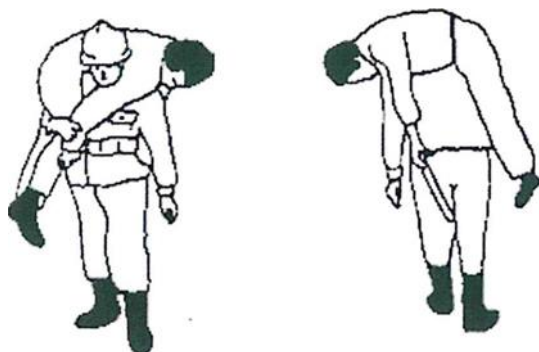

3. Ewakuacja , przenoszenia „na barana” - ratowany zakłada ręce od tyłu przez ramiona ratownika, aby zwisały one na piersi ratującego. Ciało powinno spoczywać na plecach

ratownika w taki sposób, aby nogi zwisały 15 - 20 cm nad ziemią. W określonych wypadkach ratujący przytrzymuje zwisające ręce przenoszonego, Może też czynić to ręką, używając drugiej do lepszego ułożenia i przytrzymania ratowanego na plecach lub złapania się poręczy, np. przy schodzeniu po schodach.

4. Ewakuacja, przenoszenie przy użyciu ogólnodostępnych krzeseł, ratownik prowadzący unosi do góry krzesło wraz z poszkodowanym ograniczając możliwość jego wypadnięcia. Wykorzystany tzw. chwyt „huśtawkowy” stosuje się w wypadku ratowania osób, które doznały obrażeń jednej lub obu rąk i nie mogą trzymać się za szyję ratowników.

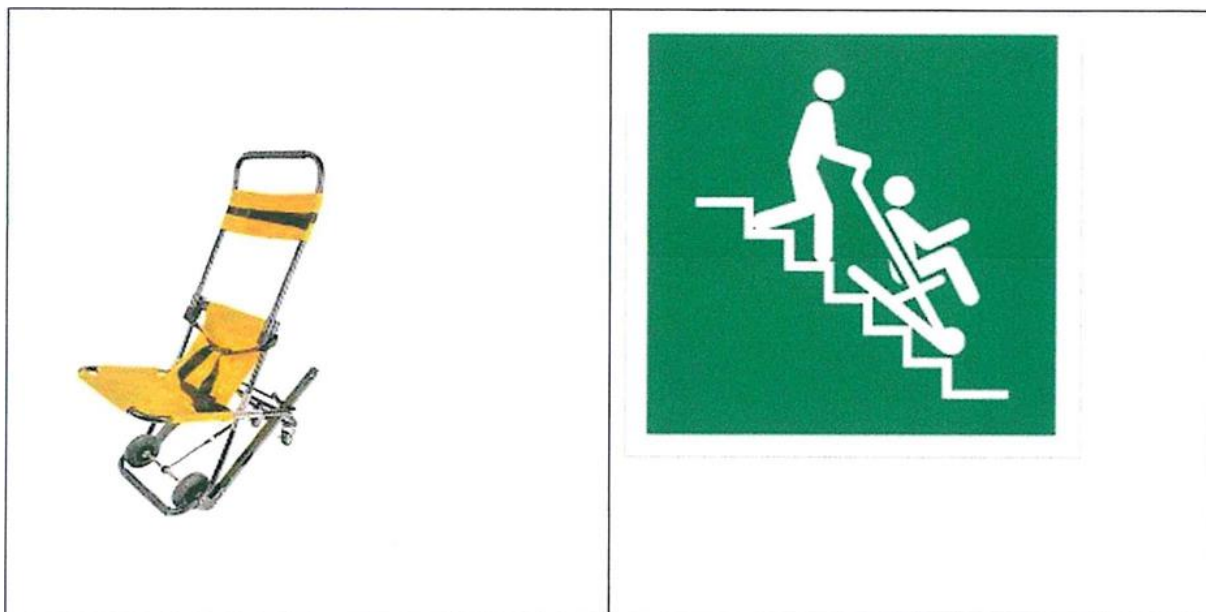

5. Ewakuacja , przenoszenie „chwycem strażackim” - polega na tym, że ratowany po odpowiednim chwycie wstępnym wykonanym przez ratującego, znajduje się w poprzecznym ułożeniu - zwisając na jego barkach. Ratujący ma jedną rękę przełożoną pomiędzy nogami ratowanego, trzymając go za rękę na wysokości nadgarstka, druga ręka ratowanego zwisa swobodnie z tyłu. Ratujący ma również drugą rękę wolną i może jej użyć np. do przytrzymania się poręczy schodów, bocznic drabiny itp..

6. Ewakuacja poszkodowanego przez dwie osoby przy użyciu noszy.

Techniczne środki ułatwiające ewakuację.

Krzesełko ewakuacyjne pozwala jednej osobie bezpiecznie i łatwo ewakuować po schodach w dół osobę o ograniczonej zdolności poruszania w przypadku wystąpienia zagrożenia lub w sytuacji, gdy nie można używać wind. Krzesełko ewakuacyjne umożliwia również przeprowadzenie ewakuacji schodami w górę oraz przeniesienie przez przeszkody. Miejsce stacjonowania krzesełka jest oznakowane zgodnie w ww. piktogramem.

Mata ewakuacyjna - jest ona podobna do materaca ewakuacyjnego, przewiduje jednak zamontowanie pasażera razem z matercem na którym przebywa, pasuje ona do wszystkich rodzajów łóżek i materacy.

Siedzisko transportowe - pozwala ono na łatwy transport pacjentów, także tych przebywających w pozycji leżącej.

Sposoby komunikowania się z osobami z dysfunkcjami wzroku.

1. Podczas ewakuacji, zanim nawiądziesz kontakt fizyczny, uprzedź o tym osobę niewidomą. Rozpocznij od nawiązania kontaktu słownego. Wymień swoje imię i koniecznie powiedz co się dzieje.
2. Osoby niewidome korzystają ze swoich rąk dla utrzymywania równowagi, więc nie chwytaj jej za rękę, nie szarp, nie łap za łaskę, nie popychaj i nie przesuwaj. Jeśli chcesz taką osobę poprowadzić, zaproponuj jej swoje ramię. Wówczas stanie ona za tobą i chwyci cię dłonią

niedaleko powyżej łokcia. Cztery palce wsuniesz pomiędzy swoją rękę i tułów, a kciukiem obejmiesz ramię z zewnątrz. W ten sposób osoba niewidoma będzie mogła doskonale orientować się, jakie ruchy wykonujesz. Pamiętaj, że poruszając się z osobą niewidomą, asystent zawsze i wszędzie idzie pierwszy, a osoba niewidoma pół kroku za nim. Pamiętaj, aby obserwować nie tylko ziemię przed sobą i osobą niewidomą, ale także przestrzeń obejmującą tułów i głowę osoby niewidomej. Chodzi o to, abyście nie zahaczyli o jakiegokolwiek elementy wiszące, stojące, wystające poza obrys budynku, etc. Jeżeli znajdziecie się w ciasnej przestrzeni (np. w wąskich drzwiach), zasygnalizuj to osobie niewidomej słownie oraz przez wysunięcie łokcia w tył. Wówczas osoba niewidoma schowa się za twoimi plecami i będziecie mogli pokonać drogę „gęsiego”. Idąc, koniecznie opisuj otoczenie i wskazuj przeszkody, np. schody „w górę”, „w dół”. Jeżeli musicie przejść przez drzwi, osoba niewidoma powinna znaleźć się po stronie zawiasów. Poinformuj odpowiednio wcześniej o takim manewrze i konieczności zmiany trzymanego ramienia. Ty otwierasz drzwi, a osoba niewidoma, zabezpieczając swoją twarz wolną ręką, złapie skrzydło, a następnie sama je zamknie.

3. Osoba niewidoma nie ma potrzeby wieszać się na twoim ramieniu, ani bardzo mocno zaciskać dłoni. Jeśli chcesz ostrzec osobę niewidomą, zrób to w sposób konkretny. Sam okrzyk „uwaga!” nie pozwoli jej zorientować się, czy ma się zatrzymać, uciekać, pochylić, czy coś przeskoczyć.

2.4. Sposoby komunikowania się z osobami z dysfunkcjami słuchu.

Podczas ewakuacji osoby głuche i osoby niedosłyszące będą potrzebowały wsparcia w sytuacji zagrożenia głównie w komunikacji, przekazaniu informacji i sprawdzeniu, czy została właściwie zrozumiana. W przypadku osób głuchych czy osób niedosłyszących stosowanie komunikatorów dźwiękowych jest mało skuteczne albo wręcz bezskuteczne.

Komunikacja z osobami z dysfunkcjami słuchu musi być realizowana za pomocą specjalnych środków powiadamiania o zagrożeniu. W głównej mierze konieczny będzie kontakt osobisty. Jeśli nie potrafimy w żaden inny sposób ostrzec, to chociażby przez napis na kartce. Zanim zaczniesz mówić do osoby niesłyszącej lub niedosłyszącej, upewnij się że na ciebie patrzy. W zależności od sytuacji możesz zamachać ręką lub dotknąć jej ramienia. Mów z

twarzą zwróconą w kierunku rozmówcy. Jeżeli osoba niesłysząca lub niedosłysząca nie zrozumie któregoś zdania, nie powtarzaj go, a ujmij to, co chcesz powiedzieć inaczej.

Podczas ewakuacji osób z dysfunkcjami słuchu należy pamiętać, że :

- osób tych nie poinformujemy o zagrożeniu za pomocą, informacji głosowych, syren, głośników,
- osoby te czytają z ust lub rozmawiają w języku migowym/nieznajomość języka migowego wśród większości społeczeństwa utrudnia przekazywanie informacji o obecności innych zagrożeń,
- osoby te mogą mieć problem w przekazaniu informacji o swoim stanie zdrowia
- z osobami tymi będzie utrudniony lub wręcz niemożliwy kontakt w ciemności i zadymieniu.

Elementy ułatwiające ewakuację niedosłyszących:

- sprawność fizyczna umożliwia samodzielne poruszanie się oraz samodzielne wykonywanie zalecanych i zademonstrowanych czynności,
- wyostrzone receptory wzroku , węchu i dotyku kompensują brak słuchu
- ufność w stosunku do osób słyszących i otwartość na pomoc z ich strony.

2.5. Wytyczne w zakresie ewakuacji osób z niepełnosprawnością intelektualną.

- nawiąź kontakt słowny,
- wymień swoje imię i nazwisko,
- poinformuj o zaistniałej sytuacji oraz konieczności ewakuowania się z budynku,
- ustal czy w budynku obecny jest opiekun,
- zaproponuj pomoc w opuszczeniu miejsca występowania zagrożenia,
- upewnij się, że osoba z niepełnosprawnością intelektualną opuściła strefę zagrożenia.

W przypadku, gdy osoba z niepełnosprawnością intelektualną przebywa na terenie obiektu wraz z opiekunem, którego nie udało się odnaleźć do momentu opuszczenia strefy zagrożenia, pozostań z tą osobą w miejscu bezpiecznym oraz postaraj się ustalić miejsce przebywania opiekuna.

Pamiętaj, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną mogą być nieufne wobec osób im nieznanych oraz przejawiać zainteresowanie zaistniałą sytuacją, co może w znaczny sposób utrudnić ich ewakuację.

2.6. Panika w trakcie ewakuacji i jej przeciwdziałanie.

Panika - nagły, niepohamowany, często nieuzasadniony strach, napad silnego lęku ogarniający zwykle większą liczbę ludzi.

Panikę osób niepełnosprawnych wywołują następujące czynniki:

- gwałtowny, dynamiczny ale dający się zaobserwować wzrokowo rozwój zdarzenia, powodujący zbliżenie się strefy zagrożenia (np. rozwój pożaru do wielkości przekraczającej wzrost człowieka i zbliżająca się strefa spalania, obniżenie się strefy zadymienia do wysokości oczu),
- nacisk tłumu, w szczególności dotyczy osób niewidzących oraz niedowidzących,
- brak oświetlenia, w szczególności dotyczy osób niepełnosprawnych ruchowo oraz niedosłyszających,
- krzyki i wrzaski o charakterze panicznym osób z tłumu,
- nagły, głośny alarm pożarowy lub określający inne zagrożenie, przy jednoczesnym pojawieniu się symptomów zagrożenia/dym, temperatura, płomienie, trzaski, krzyki itp.).

Panika może zostać opanowana w zarodku lub też może się dynamicznie rozwinąć, tak jak rozwija się zagrożenie. Na rozwój paniki mają wpływ następujące zjawiska:

- szerzenie się przerażenia w grupie i objawów strachu u innych,
- rozwój strachu spowodowany niebezpieczeństwem niemożliwym do opanowania,
- pojawienie się jednostkowych zachowań o charakterze panicznym np. paniczny wrzask, paniczna ucieczka, paniczne przepychanie się do wyjścia.

Możliwość wybuchu paniki zawsze istnieje w razie pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w obiektach, w których przebywa większa liczba ludzi. Poznanie istoty tego zjawiska jest bardzo trudne, gdyż nie istnieją tu możliwości eksperymentowania nawet na małą skalę. Pewne jest, że ludzie wchodzący w skład tłumu ogarniętego paniką całkowicie tracą swoje indywidualne cechy osobowości i stają się elementem potężnego, groźnego, niszczącego tworu, który nie kieruje się żadnymi przesłankami logicznego myślenia i rzeczywistej oceny sytuacji. Tłum, ogarnięty paniką może sparaliżować i uniemożliwić w ogóle przeprowadzenie akcji ratowniczej.

W powyższej sytuacji najlepszym środkiem przeciwdziałania będzie szybkie dotarcie asystenta osoby niepełnosprawnej lub innej doraźnie wyznaczonej i przeszkolonej osoby do

zagrożonej osoby i pozostanie przy niej do czasu zorganizowania akcji ratowniczej przez jednostki Państwowej Straży Pożarnej. Sam fakt przybycia kogoś z zewnątrz wytwarza u ratowanych przekonanie, że jednak zagrożenie nie jest tak wielkie i istnieją drogi ratunku, gdyż w przeciwnym razie nikt by tu nie mógł dotrzeć.

Przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób niepełnosprawnych jest możliwe wdrażając odpowiednie procedury a zarazem przygotowanie do tych czynności samych osób niepełnosprawnych, wykładowców innych studentów oraz pracowników administracyjnych. Pomiedzy osobami niepełnosprawnymi a osobami organizującymi i udzielającymi doraźnej pomocy należy wypracować i ukształtować umiejętność nawiązania kontaktu i znajomości metod wsparcia w sytuacji zagrożenia. W związku z powyższym społeczność akademicką należy zapoznać z obowiązującym wymogami i procedurami dot. ewakuacji osób niepełnosprawnych.

2. Literatura

[1] USTAWA z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami Dz. U. z 2024r. poz.1411

[2] USTAWA z dnia 24 sierpnia 1991r. o ochronie przeciwpożarowej (tj. Dz.U. z 2024r. poz. 275 z późn. zm.).

[3] ROZPORZĄDZENIE Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, (tj. Dz.U. z 2022r poz. 1225 z późn.zm.).

[4] ROZPORZĄDZENIE Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (tj. Dz. U. z 2023r. poz. 822).